

A munkanélküliség okai és következményei

Nagypál Boglárka

Pénzügy számvitel BA

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Gazdaságtudományi intézet

Gödöllő

Belső témavezető: Dr. habil Dedák István

Dolgozatom során mélyrehatóan megvizsgáltam a munkanélküliség kérdését a gazdasági válságot követően. Először is, elmélyedtem a munkaerőpiac alapvető fogalmaiban, felismerve a pontos értékeléshez szükséges szilárd alapok megteremtésének alapvető fontosságát. Alapvető fontosságú szem előtt tartani, hogy csak az aktívan munkát kereső és hivatalosan álláskeresőként nyilvántartott személyek minősülnek munkanélkülinek. Ezért alapvető fontosságú annak elismerése, hogy a statisztikák nem biztos, hogy teljes mértékben megragadják a munkanélküliség valódi mértékét egy adott népességen belül. Ezen túlmenően figyelemre méltó, hogy már heti egy óra munkavégzés is elegendő ahhoz, hogy a foglalkoztatottak közé sorolják őket. Emellett a foglalkoztatási statisztikákba a külföldön dolgozó személyek is beleszámítanak. Ezek a tényezők rávilágítanak arra, hogy a munkaerőpiaci változások értelmezésekor és értékelésénél nagy körültekintéssel és gondossággal kell eljárni.

Ezt követően a munkanélküliség közgazdasági magyarázatait mutattam be.

Ebben a keretben nyilvánvaló, hogy a munkanélküliség számos tényezőből eredhet, például a magas reálbérekből és a munkanélküliség természetes rátájából. Nyilvánvaló azonban, hogy a jelenlegi válságot elsősorban a gazdasági visszaesés okozza, amelyet viszont a gyenge piaci kereslet vált ki. Ez vezetett a ciklikus munkanélküliség létezéséhez Magyarországon és más fejlett országokban. Lényeges hangsúlyozni, hogy a teljes foglalkoztatottság magában foglalja a természetes munkanélküliségi rátát, amely 4-6% között mozoghat a piacgazdaságokban. Ezt

a pontot gyakran félreértik, de a kérdés hatékony kezeléséhez elengedhetetlen a teljes foglalkoztatás és a természetes munkanélküliségi ráta közötti kapcsolat megértése.

A teljes foglalkoztatottság elérésének célkitűzése közvetlenül kapcsolódik egy meghatározott munkanélküliségi ráta eléréséhez. Az Okun -törvény alkalmazásával nyilvánvalóvá válik, hogy a munkanélküliség gazdasági következményei jelentősek. Ezek a következmények nemcsak a gazdasági egységeket érintik, hanem az államháztartásra is kihatnak, mivel a ciklikus munkanélküliség jelentős bevételcsökkenéshez vezet.

Ezen túlmenően a munkanélküliség sokrétű hatást gyakorol az egyénekre, képzettségromláshoz, pszichológiai megterheléshez és egyéb negatív hatásokhoz vezet, amelyek csökkentik az általános életminőséget, és következőképpen gyengítik a gazdaság munkaerő-potenciálját.

Az aktív monetáris és fiskális politika a piaci kereslet ösztönzésével döntő szerepet játszik a konjunkturális munkanélküliség elleni küzdelemben. Ami a monetáris politikát illeti, az egyik legfontosabb stratégia az alacsony kamatlábak megállapítása és fenntartása. Ez elősegíti a vállalkozások és a háztartások kiadásainak növekedését, ami végső soron a gazdasági tevékenység és a munkahelyteremtés motorja. A költségvetési fronton a kormány lehetőségei némileg korlátozottak az Európai Unió által előírt szigorú szabályok, különösen a 3%-os hiánykritérium betartásának követelménye miatt. E korlátozás ellenére az EU jelentős forrásokat biztosít, amelyek jelentős szerepet játszanak a piaci kereslet és az általános gazdasági teljesítmény erősítésében. Ez a pénzinjekció nemcsak a gazdaság különböző ágazatait támogatja, hanem új munkalehetőségek teremtésével hozzájárul a munkanélküliség enyhítéséhez is.

Lényegében, bár a kormány költségvetési mozgástere korlátozott, az EU-val való együttműködés a finanszírozás tekintetében létfontosságú elemként szolgál a konjunkturális munkanélküliség kezelésére irányuló erőfeszítésekben. A monetáris és a fiskális politikák kihasználásával hatékonyan dolgozhatunk a munkanélküliség csökkentése és a fenntartható gazdasági növekedés elérése érdekében.

A munkanélküliség különböző módon érinti a különböző korcsoportokat, és a fiatal munkavállalóknak kell a legnehezebb kihívásokkal szembenéznük, mivel nem rendelkeznek munkatapasztalattal és munkaerő-piaci referenciákkal. Ennek eredményeként a fiatalok munkanélküliségi rátája riasztóan magas, jóval az átlag felett van, és sok fiatal kénytelen külföldön keresni munkalehetőséget. Emellett a munkavállaló képességei is jelentős szerepet játszanak a munkanélküliség hatásainak meghatározásában. Általában a képzetebb munkavállalók kisebb valószínűséggel válnak munkanélkülivé, de a közelmúlt hazai eseményei megkérdőjelezték ezt az elképzelést, mivel az alacsony képzettségű munkavállalók munkanélküliségi rátája lassabban nőtt, mint a magasabb képzettségűeké.

Ez a tendencia a közmunkarendszer bővülésének tulajdonítható, amely túlnyomórészt nagyszámú alacsonyan képzett munkavállalót (8 általános és szakmunkást) foglalkoztat. A hazai gazdaságpolitika a hagyományos eszközök, például az aktív monetáris és fiskális politika alkalmazása mellett nem hagyományos módszereket is alkalmaz a munkaerőpiac támogatására. Az egyik ilyen megközelítés az MNB által bevezetett Növekedési Hitelprogram, amelynek célja a hazai kis- és középvállalkozások működésének elősegítése azáltal, hogy a kereskedelmi bankokon keresztül rendkívül kedvező kamatozású (2,5%) hiteleket nyújt számukra.

Egy másik konkrét szakpolitikai eszköz a közmunkaprogramok végrehajtása, amelyek a munkát gyakorlati képzéssel integrálják a foglalkoztatási akadályok felszámolása, az álláskereső iskolai végzettségének javítása, készségeik fejlesztése és gyakorlati tapasztalatszerzés céljából. A közmunkaprogramokban való részvétel az elmúlt években jelentősen megnőtt, és jelentősen hozzájárult a munkanélküliség 8% körüli szintre történő csökkentéséhez. A közmunkaprogramok hatékonyságának értékelése vita tárgyát képezi a közgazdászok körében, és mind az előnyök, mind a hátrányok vitatottak.

Az elmúlt években a hazai munkaerőpiac pozitív fejlődést mutatott. Fontos elismerni, hogy a külföldi foglalkoztatás és a közmunkaprogramok jelentős szerepet játszottak ebben a fejlődésben. Ezt jól mutatja a versenyképes munkaerőpiacon dolgozók számának minimális változása. Következésképpen a munkanélküliség a közgazdászok és a politikai döntéshozók számára a belátható jövőben is kritikus kihívás marad.